

ตัวชี้วัดทางสุขภาพกับการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

Health Determinants Relating to Environment, Natural Resource, and
Health Impact Assessment

ดร.ธนวรรณ อัมสมบุญ*

คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา อ.อกระักษ์ จ.นครนายก

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพของประชากรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยและประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาน้อย (Less Developed Country) หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Country) แม้ว่าปัญหาจะแตกต่างกันตามบริบท (Contexts) ของแต่ละสังคมหรือแต่ละประเทศ แต่ธรรมชาติของปัญหาสุขภาพ (Natural of Problems) และผลกระทบของปัญหาสุขภาพ (Health Impact) จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยจะเริ่มจากการมีภาวะเสี่ยงทางสุขภาพ (Health Risk Status) การเจ็บป่วย (Illness) การพิการ (Infirmity) และการเสียชีวิต (Mortality) ปัญหาสุขภาพของแต่ละสังคมเป็นปัจจัยลบของการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Economic Development) การพัฒนาสังคม (Social Development) และการพัฒนาความมั่นคงในด้านต่างๆ (Security Development) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ปัญหาต่างๆ เป็นไปตามบริบทของโลกาภิวัตน์ (Globalized Aspects) ซึ่งปัญหาสุขภาพของแต่ละสังคมจะได้รับผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และเมื่อเกิดปัญหา ณ ที่หนึ่งที่ได้ในโลกแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ ในโลกด้วย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาสุขภาพในสังคมใดหรือประเทศใดก็ตาม จำเป็นต้องเชื่อมโยงกัน ทั้งในแง่ของการป้องกันและควบคุม

ต้นเหตุหรือต้นตอของปัญหา รวมทั้งการแก้ไขเยียวยาผลกระทบของปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ตัวชี้วัดทางสุขภาพ (Health Determinants) หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงภาวะที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมด้วย ซึ่งสามารถวัดหรือแสดงออกมาให้ทราบได้ว่าภาวะดังกล่าวนั้นเป็นอย่างไร อยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับเกณฑ์แล้วเป็นปัญหาหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และถ้าได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาลแล้ว ตัวชี้วัดเหล่านั้นได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างไร

ตามปกติแล้วตัวชี้วัดทางสุขภาพจะประกอบด้วยตัวแปร 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก ได้แก่ ตัวแปรที่บ่งชี้ถึงปัญหา (Health Indicators) เช่น ระบบความเสี่ยงทางสุขภาพที่แสดงเป็นค่าต่างๆ ที่วัดได้ทางการแพทย์ อุบัติการณ์ของโรค จำนวนผู้ป่วย ความชุกของโรค ความรุนแรงของโรค อัตราความพิการ

ระดับความพิการ จำนวนผู้เสียชีวิต อัตราการเสียชีวิต อัตราการป่วยตาย ฯลฯ ประการที่สอง ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นการกระจายของโรค หรือการกระจายของปัญหา (Distribution of Health or Disease) เช่น การกระจายตามเพศ อายุ พื้นที่ ช่วงเวลา สถานที่ และอื่นๆ ตามหลักการทางวิทยาการระบาด (Epidemiological Principle) ประการที่สาม

*กรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ได้แก่ ปัจจัยที่กำหนดการกระจายของโรคหรือปัญหาสุขภาพ (Factors Contributing to Distribution) คือ ปัจจัยที่กำหนดหรือส่งผลต่อการกระจายของโรคหรือปัญหา หรืออีกนัยหนึ่งคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหาย การพิการ และการเสียชีวิตในลักษณะต่างๆ เช่น ในเพศหญิง เพศชาย ในช่วงอายุต่างๆ ในพื้นที่ต่างๆ ในช่วงเวลาต่างๆ ฯลฯ

ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพ จึงต้องวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ที่แสดงให้เห็นปัญหาหรือปัจจัยของปัญหา และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาด้วย

สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อสุขภาพ ทั้งในลักษณะที่เป็นระดับจุลภาค (Micro Effect) และในลักษณะที่เป็นมหภาค (Macro Effect) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ (Natural Change) หรือที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ตาม ในลักษณะหนึ่งลักษณะใดก็ตาม แล้วทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป หรือเกิดสภาพแวดล้อมขึ้นมาใหม่ (Manmade Change) สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นใหม่นี้ จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติในทิศทางที่เป็นลบ และในที่สุดจะส่งผลถึงสุขภาพของประชาชนท้องถิ่น (Local Effect) หรือในโลก (Worldwide Effect) แล้วแต่กรณี

ดังนั้น ในการศึกษาหรือวิเคราะห์ทางด้านสิ่งแวดล้อม จึงมีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้านด้วยกันที่จะต้องวิเคราะห์ คือ องค์ประกอบแรก ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพของสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ ที่จะเปลี่ยนแปลงไปหรือที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ ใน 4 ด้านด้วยกัน คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological Environment) สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) และสิ่งแวดล้อมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Environment) สิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ด้านนี้มีผลโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ในระยะสั้นจนถึงระยะยาว เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพที่เป็นบริบทของสิ่งแวดล้อมในอดีตที่ผ่านมา สภาพของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงเวลาต่างๆ ที่ผ่านมามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนหรือของ

ชุมชนอย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใด ในกรณีที่เกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ก็ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า สภาพของสิ่งแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น จะมีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชากรอย่างไร

องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ทรัพยากรที่เป็นสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสิ่งมีชีวิต ได้แก่ พืชทุกชนิด สัตว์บก สัตว์น้ำต่างๆ รวมทั้งสัตว์ที่อาศัยอยู่ในดินด้วย ส่วนทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ แผ่นดิน ภูเขา แหล่งน้ำธรรมชาติ และทิวทัศน์ตามธรรมชาติ (Natural Scenery) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะหนึ่งลักษณะใดโดยตรง หรือการทำลายสิ่งแวดล้อมแล้วมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะใดก็ตาม ย่อมจะส่งผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่และคุณค่าของชีวิต ของประชากรและสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นการวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประเมินผลทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในปัจจุบันที่ประเทศต่างๆ ในโลกได้ให้ความสำคัญและกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมของโลก

องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์ทางสุขภาพของประชาชน ทั้งในท้องถิ่น ในประเทศ และในโลก ตามขอบเขตของการได้รับผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมหรือการทำลายสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี การวิเคราะห์ทางสุขภาพจะต้องครอบคลุมผลกระทบในทางตรงและผลกระทบทางอ้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งภาวะเสี่ยงและภัยคุกคามทางสุขภาพที่อาจจะหรือสามารถจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ ด้วย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยที่กำหนดให้การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ได้มีการดำเนินการหรือมีกฎหมายที่ออกมาเพื่อรองรับการดำเนินงานด้านการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 67 วรรคสอง และวรรคสามในเรื่องของสิทธิชุมชนและการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ในโครงการพัฒนา

หรืออุตสาหกรรมต่างๆ ที่มีขนาดใหญ่ โดยที่โครงการเหล่านี้
นั้นอาจจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ
และสุขภาพของประชาชนและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับ
การประเมินผลกระทบ ซึ่งต่อมากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้
กำหนดประเภทของโครงการและขนาดของโครงการที่จำเป็น
ต้องได้รับการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร
ธรรมชาติ และสุขภาพ ก่อนการอนุมัติอนุญาตของหน่วย
งานอนุมัติของรัฐบาล

ผลจากการที่ศาลปกครองได้มีคำสั่งทางการปกครอง
ให้ชะลอการดำเนินงานในโครงการต่างๆ ของการนิคม
อุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จนกว่าจะได้มีการประเมิน
ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และ
สุขภาพ โดยองค์กรที่กำหนดไว้เสียก่อน

องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้อุบัติขึ้น
ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2550 คณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม
และสุขภาพ จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นตามประกาศสำนัก
นายกรัฐมนตรี ให้มีบทบาทและภาระกิจสำคัญในการให้
ความเห็นต่อโครงการต่างๆ ที่ต้องได้รับการประเมินผลกระทบ
ทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ที่ได้
รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบเบื้องต้นจากคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการ ในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว

กระบวนการประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของคณะกรรมการ องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)

เมื่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย
สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จัดส่งรายงานการ
ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ที่คณะ
กรรมการผู้ชำนาญการของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบเบื้องต้นแล้ว ให้กับคณะ
กรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพพิจารณา
โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาที่ต้องให้ความเห็นในเวลา 60 วัน
นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากสำนักงานนโยบายและ
แผนสิ่งแวดล้อม กอสส.ก็จะดำเนินการต่อไปในกรอบเวลา
60 วัน โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 เชิญเจ้าของโครงการมานำเสนอสาระ

สำคัญของโครงการตามรายงานการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการลงพื้นที่ไปศึกษาโครงการใน
สภาพความเป็นจริงเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม ให้ได้รายละเอียด
มากที่สุดเพื่อประกอบการพิจารณารายงาน

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการลงพื้นที่หาข้อมูล รายละเอียดใน
ทางวิชาการ ทั้งจากประชาชน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ในพื้นที่เป้าหมายโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการประชุมรับฟังความคิดเห็นของ
ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนผู้อาจจะได้รับผล
กระทบโดยตรงในพื้นที่เสี่ยง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนหน่วย
งานที่เกี่ยวข้อง และสถานประกอบการ เพื่อประมวลความ
คิดเห็นในเชิงลึกสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาร่วมกับข้อมูล
ในเชิงวิชาการและอื่นๆ ที่ได้จากโครงการ ทั้งในเล่มรายงาน
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลที่ได้จากพื้นที่ทั้งหมด
และ

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการให้ความเห็นของกรรมการ กอสส.
แต่ละท่านอย่างอิสระ และประมวลความเห็นในส่วนรวมว่า
กรรมการส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นอย่างไร และมีเงื่อนไข
ประการหนึ่งประการใดหรือไม่ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้
มีการดำเนินงานโครงการ

ผลการพิจารณาโครงการของ กอสส.

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กอ
สส.ได้พิจารณาโครงการมาแล้วทั้งสิ้นรวม โครงการด้วยกัน
ดังต่อไปนี้

1. โครงการโรงงานผลิตเอทิลีน ออกไซด์ และเอท-
ิลีนไกลคอล ของ บริษัท ทีไอซี ไกลคอล จำกัด
2. โครงการโรงงานเอทิลเบนซีน สไตรีนโมโนเมอร์ของ
บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
3. โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน ของบริษัท แก๊สโค-
วัน จำกัด
4. โครงการผลิตผลิตภัณฑ์จาก MixC4 ของบริษัท
กรุงเทพ ซินติติกส์ จำกัด
5. โครงการผลิตโพรพิลีน ของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด
(มหาชน)
6. โครงการขยายกำลังการผลิตไวนิลคลอไรด์โมโน-
เมอร์ ของโรงงานที่ 1 และโรงงานที่ 2 ของบริษัท ไทย
พลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)

7. โครงการขยายโรงประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ ของ บริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด
8. โครงการโรงงานผลิตเหล็กถลุงหลอมเหลว ของ บริษัท เอ็น.ที.เอส. สตีลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
9. โครงการโรงงานผลิตสารฟีนอล (ส่วนขยายครั้งที่ 2) ของบริษัท พีทีที ฟีนอล จำกัด
10. โครงการโรงงานผลิตลวดทองแดง ของบริษัท เอส-อีไอ ไทย อิเล็กทริก คอนดักเตอร์ จำกัด
11. โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกง ชุดที่ 5 ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
12. โครงการโรงงานผลิตแบตเตอรี่สำหรับยานพาหนะ ของบริษัท อิตาชี สโตเรจ แบตเตอรี่ (ประเทศไทย) จำกัด
13. โครงการเหมืองแร่สังกะสี ของบริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
14. โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมโออาร์พีซี ส่วนขยาย ของบริษัท โออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
15. โครงการหน่วยกำจัดสารทำความเย็นที่เสื่อมสภาพ ของบริษัท ไตกิน อินดัสทรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด
16. โครงการนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก (มาบตาพุด) ส่วนขยาย (ครั้งที่ 4) ของบริษัท อีสเทิร์น อินดัสเตรียลเอสเตท จำกัด
17. โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

โดยที่โครงการเหล่านี้มีทั้งที่ กอสม.ให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการหรือให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการโดยโดยมีเงื่อนไข และให้ความเห็นชอบว่า ไม่ควรมีการดำเนินการพร้อมเหตุผลในทางวิชาการ และ/หรือทางการบริหารจัดการเป็นโครงการๆ ไป

ปัญหาการให้ความเห็นชอบของ กอสม. ต่อโครงการต่างๆ ในการพิจารณาให้ความเห็นของ กอสม. มีปัญหาและข้อจำกัดบางประการ ดังต่อไปนี้

1. ข้อจำกัดในเรื่องของเวลาที่กำหนดให้การให้ความเห็นต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นในระยะเวลา 60 วัน เพราะในบางโครงการมีสาระสำคัญที่ต้องศึกษาและพิจารณาทั้งในทางวิชาการ ทางเทคนิค และทางการบริหารจัดการ ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาและพิจารณา การเร่งรัดในการดำเนินการในบางโครงการทำให้ความสามารถในการได้มา

ของข้อมูลโดยละเอียดมีข้อจำกัดมาก รวมทั้งการสอบทานสาระสำคัญของข้อมูลในบางประเด็นด้วย

2. ข้อจำกัดของการบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานของ กอสม. ทำให้กิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามแผนหลายกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ หรือดำเนินการได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งของการดำเนินงานตลอดห่วงโซาที่ผ่านมา

3. ข้อมูลที่บริษัทต่างๆ รับจ้างดำเนินการศึกษาผลกระทบน่าจะจะเป็นไปตามความต้องการของโครงการผู้จ้าง และมีความลำเอียงในการนำเสนอผลการศึกษาก็เป็นได้ ซึ่ง กอสม. ไม่สามารถจะตรวจสอบในทางวิชาการได้ เพราะไม่มีงบประมาณที่จะทำการศึกษาคู่ขนานและไม่มีเวลาที่จะดำเนินการได้ รวมทั้งไม่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของ กอสม. ที่จะทำเช่นเดียวกันกับบริษัทที่ปรึกษา ที่ทำการศึกษผลกระทบตามกระบวนการที่กฎหมายได้กำหนดไว้

4. ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ ขาดข้อมูลย้อนหลังในอดีต ขาดข้อมูลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่จะเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อได้ดำเนินการแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดข้อมูลในด้าน Carrying Capacity หรือขีดความสามารถในการรองรับปัญหาหรือรองรับภาวะมลพิษในแต่ละเรื่องที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการดำเนินการโครงการแล้ว

5. ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม โครงการส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางด้านสุขภาพ และศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพทั้งของประชาชน ของชุมชน ของโครงการในภาพรวม และของสังคมในระยะยาว โดยแสดงให้เห็นข้อมูลปัญหาหรือแก้ไขปัญหาในมิติเดียว แทนที่จะเป็นในหลายมิติที่เป็นปัญหาของชุมชนและสังคม

6. ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางทรัพยากรธรรมชาติ โครงการส่วนใหญ่ไม่ได้นำเสนอข้อมูลให้ครอบคลุมมิติที่สำคัญๆ ของทรัพยากรธรรมชาติ ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการทำให้เกิดปัญหาหรือแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากผลกระทบของโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีของโครงการที่นำมาใช้

7. ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสุขภาพ โครงการทุกโครงการไม่ได้ทำให้การศึกษาให้ครอบคลุมในสาระสำคัญของสุขภาพ ในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

7.1 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงตัวชี้วัดของปัญหาสุขภาพในอดีตและในปัจจุบัน ตามตัวชี้วัดของปัญหาสุขภาพให้ครอบคลุม ทั้งในแง่ของความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ อุบัติการณ์ของโรคหรือของปัญหา ความชุกของปัญหา ความรุนแรงของโรคหรือปัญหา การกระจายของโรคหรือของปัญหา และปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดการกระจายของโรคหรือของปัญหา

7.2 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นการดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหา การควบคุมปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อาจเกิดจากโครงการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

7.3 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการรองรับปัญหาสุขภาพ (Health-related Carrying Capacity) ที่สำคัญในพื้นที่รองรับโครงการ โดยนำเอาเกณฑ์ทางวิทยาการระบาดและเกณฑ์การพัฒนาสุขภาพมาพิจารณาด้วย รวมทั้งมาตรการให้บริการสุขภาพของสถานบริการสาธารณสุขในพื้นที่

7.4 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการแก้ไขปัญหาสุขภาพขั้นสูงสุดที่มีความเห็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น (Worst Case Scenario) เช่น การเกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อน หรือเกิดอุบัติเหตุต่อเนื่องแบบโดมิโนในช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูงสุด เป็นต้น

7.5 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานและมาตรการในการเฝ้าระวังเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาแล้ว ที่ครอบคลุมในทุกมิติของสุขภาพ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ การ

ประกอบอาชีพ สังคม เศรษฐกิจ และอื่นๆ ที่ทำให้เกิด Adverse Affect ของการพัฒนาทางสุขภาพ

7.6 ขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบในการเฝ้าระวังทางสุขภาพ (Health Surveillance) เพื่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาในเชิงรุก (Proactive Measures)

แนวทางการพัฒนาการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

1. ควรศึกษาข้อมูลในด้านโรคจากการประกอบอาชีพ ในด้านอุตสาหกรรม สุขศาสตร์อุตสาหกรรมและเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบ (Scoping) ของการศึกษาทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งใช้ข้อมูลทางวิทยาการระบาดของโรคหรือปัญหาของโรงพยาบาลต่างๆ ประกอบด้วย

2. ออกแบบการศึกษาตามแนวทางที่ได้ระบุไว้ในประเด็นที่เป็นปัญหาของการศึกษา และเป็นส่วนขาด (Discrepancy) ของการศึกษา

3. มีการควบคุมกำกับ (Monitoring) การดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. มีการพัฒนากระบวนการศึกษาผลกระทบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการรับฟังข้อคิดเห็นและประเด็นความห่วงใยของชุมชน ไปจนถึงขั้นตอนการรับฟังรายงาน (Review)

5. พัฒนาศักยภาพของประชาชน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียร่วมกัน (Stake Holders)